

теорії на практиці в АТР. Автор пропонує альтернативний варіант аналізу сучасних регіональних відносин для формування стійких і прогресивних взаємозв'язків між суб'єктами даної підсистеми надалі.

The article is devoted to characterization, in general, of the main trends in the theory of international relations and analyzing the possible correlation of these theories in practice at the Asia Pacific Region. The author offers an alternative analysis of current regional relations for the formation of stable and progressive relations between subjects of this subsystem in future.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2015

УДК 327.56:94[(430+438+492):(47)]"2000/2014"

Русова О. С., ОНУ ім. І. І. Мечникова

РОЛЬ КРАЇН ВЕЙМАРСЬКОГО ТРИКУТНИКА У РЕГУЛЮВАННІ КОНФЛІКТІВ НА ПОСТРАДЯНСЬКОМУ ПРОСТОРІ: РОСІЙСЬКИЙ ЧИННИК

В цій статті розглянуті два найбільші військові конфлікти з моменту розпаду СРСР і набуття незалежності колишніми союзними республіками – війна в Грузії 2008 та українська криза 2014. Досліджується роль ЄС в спробі вирішити кризу мирним шляхом у форматі Веймарського трикутника, використовуючи в якості основних методів впливу на країну-агресора економічні санкції та міжнародну ізоляцію. У статті проводиться порівняльний аналіз того, яке значення мають обидва конфлікти для системи європейської безпеки, і яким чином двосторонні відносини між Росією і окремо взятими державами-членами ЄС, впливають на його зовнішньополітичний курс.

Розпад Радянського Союзу, зовнішньополітична переорієнтація колишніх соціалістичних країн на ЄС і НАТО, демократичні перетворення в колишніх радянських республіках сприяли інтенсифікації діалогу в області політики безпеки між США, Західною Європою і Росією. Це співробітництво базувалося не тільки на взаємних інтересах в оборонній сфері, а й на перспективі побудови стійких і взаємовигідних економічних зв'язків. Однак, між Європою і Росією, як і раніше залишається багато суперечностей щодо ролі РФ у низці військових конфліктів у пострадянських республіках – в Придністров'ї (1992), в Грузії (2008) і в Україні сьогодні.

Слід зазначити, що особливе місце у зовнішній політиці ЄС, східний напрямок став займати після його розширення у 2004 року. Годі природні кордони об'єднання вийшли до території України і Білорусі, які традиційно знаходилися в зоні впливу Росії. З'явилась необхідність долучити ці країни до загальноєвропейських процесів, при цьому, питання про їх повноправне членство в ЄС не порушувалося. Таким чином виникла ідея «Європейської політики сусідства». Згідно з Європейською Стратегією Безпеки від 2003 року, її завданням стало створення так званого «посясу безпеки і стабільності» в безпосередній близькості до ЄС [11]. Крім пострадянських держав, запропонована програма стосувалася також і Середземноморського регіону (Північна Африка, Ізраїль), і в її основу було закладено комплексний підхід в царині вибудовування відносин між цими державами та ЄС. При цьому уряди країн-учасників програми по-різному бачили свою співпрацю з ЄС.

Недостатня увага в даному контексті була відведена «російському чиннику». Розширення ЄС за рахунок України, Молдови, Білорусі та Кавказьких республік навіть в довгостроковій перспективі, суперечило політичним інтересам Москви. Активний розвиток економічних і політичних зв'язків колишніх радянських республік із Заходом, а особливо їх співпраця у військовій сфері (більшість держав-членів ЄС є і членами НАТО), розглядалося Росією як спроба витіснити її з традиційної сфери впливу. У положеннях військової доктрини РФ від 2010 року, серед основних зовнішніх військових загроз, номером один було позначено прагнення наділити силовий потенціал Організації Північноатлантичного договору глобальними функціями, реалізованими в порушення норм міжнародного права, і наблизити військову інфраструктуру країн – членів НАТО до кордонів Російської Федерації, в тому числі шляхом розширення блоку [1].

Побоювання викликала і внутрішньополітична ситуація в таких країнах як Україна і Грузія, де в 2003 і 2004р., де пройшли кольорові революції, в результаті яких при владі опинились прозахідні політики. Поточні події викликали у російського керівництва відчуття поступової «втрати» регіону. Як наслідок, військовий конфлікт в серпні 2008 року між Грузією і РФ, став певною демонстрацією сили західному світові, що сучасна Росія хоч і поступається у військовому потенціалі ЄС, але здатна підтримувати статус потужної регіональної держави і захистити свої стратегічні інтереси. У політичних колах Росії все ще використовують категорії періоду «холодної війни», де місце ключового гравця в питаннях міжнародної та європейської безпеки відведено США і НАТО. Європа сприймається Росією скоріше як важливий економічний партнер та великий ринок збуту російської нафти і газу.

Але точкою, де сходяться їхні політичні інтереси, є пострадянський простір. У всіх конфліктах, що виникли на цій території після розпаду Радянського союзу і до 2008 року (зіткнення в Південній Осетії і Абхазії за етнічною ознакою, конфлікт в Нагірному Карабасі між Вірменією та Азербайджаном, вихід Придністров'я зі складу Молдови), Росія брала пряму або опосередковану участь. Офіційна позиція керівництва РФ полягає в тому, що країна відмовляється визнавати себе учасницею конфлікту, претендуючи на роль миротворця, і імітує діяльність, спрямовану на його вирішення. Головним же завданням країн Веймарського трикутника та інших членів ЄС було залучення Росії в реальний миротворчий процес. Але подібна ідея з самого початку є утопією, бо рішення будь-якого з цих конфліктів, означає для Росії втрату контролю над регіоном. Для того щоб ініціативи ЄС та країн Веймарського трикутника були реалізовані, насамперед, Москва повинна змінити свій зовнішньополітичний курс. А також, держави-члени ЄС повинні виробити єдину позицію щодо Росії, як суб'єкта міжнародних відносин.

В цілому в 2000-х роках між Росією та ЄС спостерігалось зміцнення економічних і політичних зв'язків, і обидві сторони висловлювали готовність співпрацювати з питань безпеки. І навіть початок війни в Грузії в серпні 2008 року не зміг завдати істотної шкоди міжнародній репутації Росії і її політичним лідерам. Цей військовий конфлікт співпав з початком світової економічної кризи. Німеччині, Франції та іншим державам ЄС, що залежать від поставок російського газу, не було вигідно застосовувати санкції проти Росії, які зачепили б і їх економіку. Керівництво РФ також не бажало, щоб їх держава опинилася в ситуації дипломатичної блокади. Тому президент Дмитро Медведєв досить швидко схвалив проєкт мирного врегулювання конфлікту на Кавказі, запропонований його колегою Н. Саркозі.

В ході даної кризи серед країн Веймарського трикутника намітився розкол. У той час як Франція і Німеччина не підтримали застосування жорстких санкцій до РФ, Польща разом з країнами Балтії та Великобританією вимагали більш рішучих дій щодо Росії. Але, оскільки російський уряд виконав більшість взятих на себе зобов'язань щодо мирного врегулювання, а саме – припинення вогню, виведення військ з більшої частини окупованих територій, розміщення контингенту міжнародних спостерігачів і початок міжнародних переговорів в Женеві, то вже в грудні 2008 року ЄС відновив переговорний процес щодо підписання нової угоди ЄС – Росія [7].

Можна сказати, що після російсько-грузинського конфлікту, відносини між Росією і країнами Веймарського трикутника не зазнали істот-

них змін, а залежність Європи від російських енергоносіїв так і не була зменшена. Санкції проти Росії не були введені, але вже сама можливість їх застосування, негативно відбилася на інвестиційному кліматі та призвела до відтоку іноземного капіталу з країни в розмірі 129,9 млрд. дол. за оцінками Банку Росії [9]. В цілому, ця військова кампанія РФ була успішною, позаяк їй вдалося досягти поставлених цілей, уникнувши негативних наслідків. Ситуація на Кавказі була дестабілізована, а імідж Грузії як держави-транзитера енергоносіїв підірваний.

Ще до початку військових дій, Грузії та Україні було відмовлено в наданні Плану дій щодо членства в НАТО. Зокрема Німеччина і Франція висловилися проти приєднання цих країн до ПДЧ. Особиста присутність В.Путіна на саміті НАТО в Бухаресті у квітні 2008 року, стало чітким сигналом, що членство цих двох республік в Північноатлантичному альянсі є для Росії неприйнятним [13]. Таким чином, Європа відмовилась поглиблювати співпрацю з Україною і Грузією в рамках НАТО, заради збереження важливих, стратегічних відносин з Росією. Отже, події серпня 2008 року чітко продемонстрували пріоритетні напрямки зовнішньої політики ЄС.

Українська криза, що почалася у кінці листопада 2013 року, стала іспитом у відносинах держав Веймарського трикутника з Росією. Саме голови зовнішньополітичних відомств Німеччини, Франції та Польщі ініціювали переговори між владою та опозицією в Україні, і підписали відповідну угоду 21 лютого 2014 р. Але після приходу до влади опозиційних сил і відносної стабілізації внутрішньополітичної ситуації в столиці, новим осередком кризи став Крим. 31 березня 2014 р. у місті Веймар, Франк-Вальтер Штайнмаєр, Лоран Фабіус і Радослав Сікорський виступили зі спільною заявою щодо ситуації в Україні. Міністри закордонних справ засудили анексію Криму Росією і визнали загрозу територіальній цілісності України з боку РФ. У свою чергу, вони зобов'язалися простежити, щоб країни «Східного партнерства» більше не опинялися перед жорстким вибором – зближення з ЄС чи співробітництво з Росією. Також, міністри закликали російську владу відмовитись від подальшого загострення ситуації в Україні, і підтримали ідею започаткування діалогу між країнами [8].

Глава МЗС Польщі Р.Сікорський ще в лютому запевнив, що Польща, Франція і Німеччина відкидають російські аргументи на користь анексії Криму та дотримується думки, що не існує права вторгнення на територію суверенної держави з метою захисту власних громадян. Така позиція західноєвропейських держав зберігається і сьогодні. В.Штайнмаєр, Р.Сікорський і Л.Фабіус переконані, що Веймарський трикутник повинен відігравати ключову роль у розвит-

ку співробітництва зі східними сусідами ЄС, а українська криза засвідчила повернення Європі ролі миротворця [6]. Якщо б далі, криза в Україні завершилась, і не були б розпочаті військові дії на Сході, з цим твердженням можна було б погодитись. Але ескалація конфлікту, остаточно ослабила позиції країн Веймарського трикутника, знову повернувши їх до підрахунку власних збитків внаслідок економічних санкцій, введених проти Росії, і небажання брати участь у військових діях заради збереження територіальної цілісності України.

Надалі, європейські держави відмовляються від тристороннього підходу у вирішенні української кризи, дискусії переносяться на загальноєвропейський рівень. Із зростанням російської агресії відносно України, позиції країн Веймарського трикутника все більше розходяться в питаннях введення наступного рівня санкцій. Зволікання з боку Німеччини можна було б пояснити острахом перед можливими економічними втратами і скороченням робочих місць на спільних російсько-німецьких підприємствах через санкції. Для Франції це означало зрив мільйонних контрактів з постачання військових кораблів типу «Містраль», погіршення економічної ситуації всередині країни і подальше зниження рейтингу підтримки президента Ф.Олланда.

Варшава ж виступала, виходячи з найбільш радикальних настроїв, приєднуючись до осі Вашингтон-Лондон. Колишній посол Польщі в Німеччині Янош Райтер зазначає, що у зв'язку з кризою в Україні рівень схвалення дій НАТО і союзу з США різко виріс, а відчуття, що Польща теж може опинитися під загрозою, загострилося. На думку експерта, подібні настрої помітні і на Заході, особливо в Німеччині. Але оскільки Польща ближче всіх знаходиться до місця проведення бойових дій, тут усвідомлення даної проблеми відбувається набагато швидше [3]. У разі просуванні російських збройних сил територією України, РФ виходить до кордонів Польщі, ЄС та країн-членів НАТО. Поки 28 держав-членів ЄС будуть погоджувати свої позиції щодо нової кризи європейської безпеки, то відповідно до статті 5 Північноатлантичного договору про колективну безпеку, Польщі повинна бути надана військова допомога [14], що в свою чергу, безпосередньо втягує в конфлікт США.

Відносний консенсус між країнами Веймарського трикутника вдалося знайти лише в липні 2014 року. Загибель 300 пасажирів літака малоазійських авіаліній в небі над Україною показав, що українська криза це не внутрішній конфлікт в рамках однієї країни, а повномасштабний виклик європейській і світовій системам безпеки. Німеччині та Франції, як основним рупійним сила ЄС, довелося відмовитися від позиції «умиротворення» РФ, і виступити єдиним фронтом з Польщею

та Великобританією за посилення санкцій проти Росії. Авіакатастрофа стала так званим «game changer», тобто фактором, який суттєво змінив правила гри на міжнародній арені, і перевів українську кризу в найбільш запеклу фазу з моменту її початку.

У своєму інтерв'ю Frankfurter Allgemeine Zeitung, канцлер Німеччини Ангела Меркель підкреслила, що «Росія знову повертається до старого способу мислення, який полягає в поділі світу на сфери впливу. А це не узгоджується з сьогодишніми реаліями міжнародного співробітництва та адаптації інтересів, сформованих після завершення «холодної війни». Також, канцлер наголосила, що «анексія Криму, суперечить нормам міжнародного права» і дорікнула Росії в «дестабілізації ситуації в окремих частинах України. Німецький уряд абсолютно не погоджується з деякими аспектами внутрішньополітичного розвитку Росії» [12]. Висловлюючи подібну думку, канцлер зробила акцент на важливості та ефективності, застосованих щодо Росії санкцій.

У свою чергу міністр закордонних справ ФРН Ф.-В.Штайнмайер пояснив, що санкції не є самоціллю, але будуть використовуватися як складова стратегії, щоб збільшити тиск на Росію у питанні по Україні. Економічні санкції повинні, як і у випадку з Іраном, повернути Росію за стіл переговорів, наскільки б болючі вони не були для європейців [10]. Після оприлюднення офіційної позиції Німеччини, реальні кроки в даному напрямку не змусили на себе чекати. На початку серпня німецький концерн Rheinmetall оголосив про те, що він не буде будувати тренувальний центр для російської армії. Міністерство економіки Німеччини відкликало у концерну відповідний дозвіл, наданий попереднім урядом. Вартість такого контракту була оцінена в 100 мільйонів євро. Міністр економіки ФРН Зігмар Габріель, у своїх коментарях підкреслив, що йдеться «не про гроші, а про життя людей» [4]. Цей крок німецького керівництва показав, що в питаннях європейської безпеки не може бути компромісів і для її забезпечення держава може піти навіть на найбільш непопулярні заходи. Подібні дії свідчать про завершення певного етапу в двосторонніх російсько-німецьких відносинах. Як вважає Я.Райтер, спроба включити Росію в західний світ провалилася, і поки немає надії на швидке повернення до колишньої моделі співпраці [3].

Ще одним фактором, який здійснюватиме безпосередній вплив на кризу в Україні, це зміна уряду в Польщі на початку жовтня 2014 року. Новий прем'єр-міністр Єва Копач заявила, що її мета – це проведення прагматичної політики щодо подій в Україні, а для Польщі та її громадян, ключовим є питання припинення збройної боротьби і консолідація української держави. Єва Копач пообіцяла

допомогти Україні в економічній, політичній і військовій трансформації, але при цьому підкреслила, що, насамперед, відповідальність за реформи лежить на самих українцях [5].

Також особливе місце у зовнішній політиці нового уряду Польщі відводиться співробітництву в рамках Веймарського трикутника. Першими країнами, які відвідав Гжегож Схетина на посаді нового міністра закордонних справ Польщі, стали саме Німеччина і Франція. У Парижі Г.Схетина під час офіційної зустрічі зі своїм колегою Л. Фабіусом звернув увагу на відносини по лінії Варшава-Берлін-Париж, зазначивши, що Веймарський трикутник необхідний для забезпечення безпеки в Європі тут і зараз. Міністри закордонних справ також заявили про підтримку мирного вирішення конфлікту в Україні, визнавши, що цей процес потребуватиме постійних політичних рішень [2].

Агресивна зовнішня політика РФ, розрізненість позицій країн ЄС стосовно України, все це також призвело до розбіжностей всередині НАТО, відповідального за безпеку в Європі. Більшість країн ЄС, як і в ситуації з Іраком в 2003 році, змушені були приймати ту чи іншу сторону, приєднуючись до союзу з США чи франко-німецького дуо. На прикладі Німеччини, очевидно, що країна намагається зайняти серединну позицію, не зіпсувавши відносин з НАТО і Росією [15], виконуючи взяті нею зобов'язання перед обома партнерами. Але до авіакатастрофи 17 липня 2014, спостерігався очевидний крен у бік підтримки Росії і небажання ввести третій пакет санкцій. Всі ці події відбувалися на тлі достатньо прохолодних в даний період відносин між США і Європою. Це можна пов'язати із гучними скандалами з прослуховування американськими спецслужбами політичної верхівки таких країн як Німеччина і Польща. Хоча в цілому, українська криза нагадала багатьом європейцям, що без військового контингенту США, загрози європейській системі безпеки з боку Росії, не можуть бути відображені.

Висновки

Порівнюючи діяльність Веймарського трикутника під час військових конфліктів в Грузії та Україні, слід відзначити більш активну участь Франції, Німеччини та Польщі в процесі врегулювання саме української кризи. В результаті вторгнення в Грузію, Росія так і не опинилася в ситуації міжнародної блокади, а країни Веймарського трикутника і інші члени ЄС, практично, визнали за РФ «особливі права» щодо цього регіону. Ситуація ж в Україні розгорталася дещо іншим чином. Вперше, за історію існування ЄС, військовий конфлікт розгорівся в безпосередній близькості до його території. До того ж перші вуличні протести почалися, як реакція на відмову В. Януковича

підписати договір про асоціацію з ЄС, і сприймалися, як бажання українського народу бути частиною Європи не лише географічно. Але роль російського чинника в дестабілізації внутрішньополітичної ситуації в Україні була недооцінена Європою. Фактично, Кремль виявився готовим розв'язати військові дії на українській території, і пожертвувати своїм іміджем на міжнародній арені, заради того, щоб зберегти політичний вплив у середині держави. Але світова спільнота не погодилась з новим розподілом Східної Європи.

У лютому 2014 року саме міністри закордонних справ Німеччини, Франції та Польщі прибули в Україну для проведення переговорів з українською владою і домоглися підписання угоди про врегулювання кризи між экс-президентом В.Януковичем і лідерами опозиції. Формат Веймарського трикутника якнайкраще підходив для подібної дипломатичної місії, Франція та Німеччини – лідери процесу європейської інтеграції, а Польща – як колишній член соціалістичного табору, ментально близький стратегічний партнер України, що підтримує її проєвропейські прагнення. Подібні зусилля країн Веймарського трикутника можна розглядати, як спробу продемонструвати свій вплив на регіональному рівні. Хоча кожна з трьох країн мала своє ставлення до подій в Україні і введення санкцій проти Росії.

Військовий конфлікт в Україні вказав на неефективність існуючих європейської та світової систем безпеки. У глобалізованому світі більше немає місця для локальних війн. Регіональна криза з легкістю може трансформуватися у військову загрозу глобального масштабу. Події в Україні повинні стати поштовхом у пошуках нових і більш ефективних форматів взаємодії в галузі безпеки. А країни Веймарського трикутника володіють необхідним потенціалом для того, щоб виступити з подібною ініціативою і залучити до неї максимальну кількість, як держав-членів ЄС, так і країн, які знаходяться за його межами.

Бібліографічний список:

1. Военная доктрина Российской Федерации от 5 февраля 2010 года // Официальный сайт президента России. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.news.kremlin.ru/ref_notes/461
2. Голови дипломатії Польщі та Франції за мирне вирішення конфлікту. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.polradio.pl/5/38/Artykul/1831040,Голови-дипломатії-Польщі-та-Франції-за-мирне-вирішення-конфлікту>
3. Захід не повинен йти на компроміс. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.polradio.pl/5/132/Artykul/182928,Захід-не-повинен-йти-на-компроміс>
4. Каневський Д. Німеччина відмовилася будувати тренувальний центр для російської армії / Д. Каневський [Електронний ресурс]. –

- Режим доступу: http://www.dw.de/німеччина-відмовилася-будувати-тренувальний-центр-для-російської-армії/a-17_829468
5. Новий прем'єр Польщі розповіла про майбутню політику щодо України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukranews.com/uk/news/world/2014/10/01/138446.Noviy-premer-Polshchi-rozpozivila-pro-maybutnyu-politiku-shchodo-Ukraini/>
 6. Перепадя О. Східним сусідам запропонують інтеграцію в економічний простір ЄС / О. Перепадя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eu.prostir.ua/news/262513.html?print>
 7. Снігир О. Вплив грузинсько-російського конфлікту на безпекову ситуацію України та її стратегічні інтереси в Чорноморсько-Каспійському регіоні / О. Снігир, О. Микал, Н. Мхитарян, Ю. Гаряча, та ін. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.old.niss.gov.ua/monitor/june2009/16.html>
 8. Спільна заява міністрів закордонних справ країн Веймарського трикутника Франка-Вальтера Штайнмайера (Німеччина), Лорана Фабіуса (Франція) і Радослава Сікорського (Польща) // Офіційний сайт посольства Федеративної Республіки Німеччина Київ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kiew.diplo.de/Vertretung/kiew/uk/08/03_Politik/Erklaerung_Weimar.html
 9. Цырдя Б. Русско-украинская (американская) газовая война / Б. Цырдя [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.inosmi.ru/translation/246734.html>
 10. Block N. Außenminister Steinmeier weist Kritik an seiner Ukraine- und Russland-Politik zurück / N. Block [Electronic resource]. – Available on the web at: <http://www.presseportal.de/pm/110133/2739101/thueringische-landeszeitung-vorab-meldung-aussenminister-steinmeier-weist-kritik-an-seiner-ukraine>
 11. European security strategy 2003. [Electronic resource]. – Available on the web at: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>
 12. Merkel A. Russland wendet sich wieder altem Denken zu / A. Merkel [Electronic resource]. – Available on the web at: <http://www.faz.net/aktuell/politik/kanzlerin-merkel-im-f-a-z-gesp-raech-russland-wendet-sich-wieder-altem-denken-zu-12941544.html>
 13. Shakirov O. The 2008 War in Georgia: Lessons for the Crisis in Ukraine Center on Global Interests / O. Shakirov [Electronic resource]. – Available on the web at: <http://www.globalinterests.org/2014/04/24/the-2008-war-in-georgia-lessons-for-the-crisis-in-ukraine/>
 14. The North Atlantic Treaty // Офіційний сайт Організації Північно-атлантичного Договору. [Electronic resource]. – Available on the web at: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.html

15. Wergin C. Why Germans Love Russia / C. Wergin [Electronic resource]. – Available on the web at: http://www.nytimes.com/2014/05/06/opinion/why-germans-love-russia.html?_r=0

В этой статье рассмотрены два крупнейших военных конфликта с момента распада СССР и обретения независимости бывшими союзными республиками – война в Грузии 2008 и украинский кризис 2014. Исследуется роль ЕС в попытке разрешить кризис мирным путем в формате Веймарского треугольника, используя в качестве основных методов влияния на страну-агрессора экономические санкции и международную изоляцию. В статье проводится сравнительный анализ того, какое значение имеют оба конфликта для системы европейской безопасности, и каким образом двусторонние отношения между Россией и отдельно взятыми государствами-членами ЕС, влияют на его внешнеполитический курс.

In the present article is given a careful consideration to two the most broad-scale conflicts on the territory of the former USSR after its dissolution and the attaining of independence by the ex-Soviet Union Republics, namely – the war in Georgia 2008 and the Ukrainian crisis 2014. The task of research is to define the role of the EU in its efforts to resolve these crises by peaceful means in a format of the Weimar Triangle. The imposition of economic sanctions and international boycott are using as the main leverages of impact on the aggressor state. The article contains a comparative analysis of the importance of these two conflicts for the European security system and how the bilateral relations between Russia and EU member-states influence on its foreign policy course.

Стаття надійшла до редакції 16.02.2015

УДК 327

Сокур О. В., ОНУ ім. І. І. Мечникова

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ПОГЛЯДІВ

Порушено питання щодо сутності поняття «європейська інтеграція», виокремлено її ознаки. Досліджуються окремі концепції та теорії ХХ ст. з урахуванням основних здобутків процесу європейської інтеграції. Визначено, що в сучасній політичній науці існує певний консенсус із приводу пояснення феномену інтеграції до ЄС на базі методології федералізму, функціоналізму та неофункціоналізму.

Постановка проблеми. Ідея об'єднання Європи у єдину спільноту бере початок ще від Римської імперії та сягає до пізніших спроб